

Tartu Ülikooli õigusteaduskonna täiendusõppe uus tõus

Küllap ei ole teadmispõhisust deklareerivas Eestis midagi loomulikumat kui igapäevane õigus saada targemaks. Sisukas, tasemel lektorite ja ladusa korraldusega täiendusõppe pakub pidevalt muutuvast õiguskeskkonnas praktikutele vajalikku professionaalset tuge. Süsteemsed teoreetilised teadmised koos kogemusega on kindel konkurentsieelis, sestap ei ole eneseharimiseks kulutatud aeg tepts mitte mahavisatud.

Ei ole suur saladus, et intensiivse õigusloome perioodil esines koolitusturul tublisti n-õ puusalt tulistamist: enim kuulajaid kogusid koolitusettevõtjad, kes kiiremini jõudsid kursuse ette valmistada, kuigi pahatihti seisnes pakutav vaid uute seaduste või nende muudatuste ühislugemises. Seevastu nüüdisaegsete teaduspõhiste kursuste väljatöötamine, kus pikaajaline koolitajakogemus on oskuslikult ühendatud õiguspraktika analüüsiga, jääb *universitas*'e eeliseks kõikide teiste koolitust pakkuvate institutsioonide ees. Kompetents olulistes õigusvaldkondades võimaldab teaduskonnal katta üsna laia spektrit koolitusturul nõutavatest teemadest.

Analüüsides masujärgset õiguskoolitusturгу, keskendusime senistelt avatud registreerimisega koolitustelt **täiendusõppeprogrammide** ettevalmistamisele konkreetsele sihtrühmale.^{*1} Eri sihtgruppide esindajatega asusime välja töötama just nende ootustele ja vajadustele vastavaid programme. Üks esimesi selliseid oli „Notariõigus“.^{*2} Koolitusprogrammi põhjalik ettevalmistus päädis lepinguga, mis sõlmiti **Notarite Kojaga** 2011. aasta detsembris. Notarite Koja esimees Anne Saaber pidas vajalikuks märkida: „Notarite täiendusõppe korraldamine on alati olnud üks Notarite Koja peamistest tegevussuundadest ning heameel on tõdeda, et lektoritena astuvad üles tunnustatud õigusteadlased ja oma ala parimad spetsialistid. Teistkordselt koostöös Tartu Ülikooliga korraldatav koolitusprogramm annab hea võimaluse arutada õiguse rakendamisel praktikas tekkinud probleeme ning tutvuda uuemate õigusteoreetiliste seisukohtadega.“^{*3}

Uues täiendusõppeprogrammis analüüsiti eelkõige neid eraõiguse valdkondi, mille rakendamisega notarid iga päev enim kokku puutuvad: pärimisõigus, perekonnaõigus, asjaõigus, võlaõigus. Osa programmi kümnest õppepäevast pühendasime notarite ametitegevusega seotud maksustamisküsimustele ning rahapesu- ja korruptsioonitemaatikale. Programmis osalesid õigusteaduskonna õppejõud eraõiguse instituudi juhataja, tsiviilõiguse professor Paul Varul, tsiviilõiguse professor Irene Kull, tsiviilõiguse dotsent Martin Käerdi, finantsõiguse dotsent Lasse Lehis, tööõiguse professor Merle Muda, kriminoloogia professor Jüri Saar, äriõiguse dotsent Andres Vutt jt. Lisaks kaasati programmi kogenud koolitajatena Riigikohtu liige, tsiviilõiguse dotsent Villu Kõve, nõunik Liis Arrak, vandeadvokaat Ivo Mahhov, ringkonnakohtunik Kaupo Paal, notar Tarvo Puri jt.

Edukalt alanud koostöö^{*4} jätkus erinevate teemadega. Tänavustel õppepäevadel käsitleti aktuaalset kohtupraktikat lepinguväliste võlasuhete õiguses (tsiviilõiguse dotsent Janno Lahe), tsiviilkohtumenetlust (Riigikohtu tsiviilkolleegiumi liige Peeter Jerofejev), isikandmete kaitset (Viljar Peep, Maris Juha). Aprilis toimus Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaalis kahepäevane koolitus „Perekonna- ja pärimisõigus notariaalpraktikas“, kus lektoritena kaasati Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse nõunik Andra

¹ Õigusteaduskond jagab lisateadmisi. – Universitas Tartuensis 2012/2, lk 28–29. Vt ka <http://www.oi.ut.ee/et/taiendusope>.

² Teaduskonna täiendusõppe koordinaatori Roveena Kapi sõnusti oli notarite koolitus mingis mõttes jätkuprojekt, sest koostööd on tehtud ka varem. Nii toimus 2007/2008 Tartu koolitusprogramm „Notariõigus“, kus osalesid notarid, notarikandidaadid ja Tartu Ülikooli õigusteaduskonna magistriõppe üliõpilased. Vt Toimunud koolitused. Arvutivõrgus: <http://www.oi.ut.ee/et/toimunud-koolitused>.

³ Notarite Koda sõlmib koolituslepingu Tartu Ülikooliga. Arvutivõrgus: <http://www.ut.ee/et/uudised/notarite-koda-solmib-koolituslepingu-tartu-ulikooliga>.

⁴ Jaanuaris toimunud elukestva õppe keskuse tänuüritusel koostööpartneritele tunnustati Notarite Koda Tartu Ülikooli tänukirjaga.

Olm, Riigikohtu nõunik Liis Arrak, tsiviilõiguse lektor Urve Liin ja vandeadvokaat Ivo Mahhov. Ees seisab 2014. aasta programmi kavandi arutelu.

2011. aasta suvel alustasime koostööd **Riigiprokuratuuriga**. Esmane valik langes võla- ja asjaõigusele, kus nõudlus teadmiste täiendamise järele praktikas tõusnud probleemide paremaks lahendamiseks oli kõige suurem.⁵ Heameel on tõdeda, et võla- ja asjaõiguse aktuaalsetele probleemidele pühendatud täiendusõppe langes soodsale pinnasele. Prokuröride tagasiside esimestele koolituspäevadele võimaldas riigi peaprokuröril Norman Aasal resümeeerida, et „koostöö on saanud väga positiivse alguse“⁶. Suur huvi tõi kaasa vajaduse korrata eraõiguse õppepäevi Tartus sügissemestril, lisaks käsitleti prokuröride ümarlausa ka riigihanke problemaatikat. Prokuröre koolitasid teaduskonna noorema põlvkonna õppejõud Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter, tsiviilõiguse dotsent Karin Sein, *dr. iur.* Mari Ann Simovart, *dr. iur.* Urmas Volens, tsiviilõiguse lektor Age Värvi ning ringkonnakohtunik Kaupo Paal. Esinejate professionaalsus kogus koolitusprogrammis osalejatelt hulgaliselt kiidusõnu. Hästi võeti vastu samuti tänavu kevadel toimunud kursus „Äriõigus prokuröridele“ (äriõiguse dotsent Andres Vutt).

Algavaks õppeaastaks on prokuröridele kavandatud seitse koolituspäeva. Sügissemestril alustatakse kahepäevase koolitusega haldusmenetluses. Lähtudes Riigiprokuratuuri soovidest, keskendutakse siin sellistele alateemadele nagu haldusorgan ja haldustegevuse vormid (määrus, haldusakt, toiming, haldusleping) ja nende piiritlemine (riigi- ja haldusõiguse õppetooli juhataja professor Kalle Merusk); moraalse kahju hüvitamine ja prokuratuuri tegevuse peale kaebamise probleemid (haldusõiguse lektor Ene Andresen); haldusakti kehtivus ning selle kehtetuks tunnistamine ja muutmine (õiguskantsleri asetäitja-nõunik *mag. iur.* Nele Parrest) ning kaalutusõigus ja kaalutusvead (Riigikohtu nõunik Janar Jätma).

Novembris võtab Euroopa Kohtu kohtunik, Tartu Ülikooli külalisprofessor Uno Lõhmus vaatluse alla põhiõiguste temaatika Euroopa inimõiguste kohtu praktika valguses.⁷ Edasi on kokkulepped sõlmitud koolituspäevadeks eraõiguses – 2014. aasta jaanuaris alustatakse tsiviilõiguse üldpõhimõtete käsitlemisega. Edasi keskendutakse kahepäevases tsükli võlaõiguse aktuaalsetele probleemidele ning analüüsitakse asjaõiguse küsimusi prokuröridele olulistest aspektidest. Lektoritena astub üles teaduskonna Tallinna meeskond koosseisus tsiviilõiguse dotsent Kalev Saare, tsiviilõiguse dotsent Karin Sein, *dr. iur.* Mari Ann Simovart, *dr. iur.* Urmas Volens, tsiviilõiguse lektor Age Värvi ja ringkonnakohtunik Kaupo Paal.

Uueks valdkonnaks teaduskonna täiendusõppes on õigustõlge ja õigusterminoloogia. **Õigustõlke** programmiga soovime abistada spetsialiste, kes tegelevad igapäevaselt õigustekstide tõlkimisega või õigustekstide tõlgete korraldamisega. Et õigustekstide tõlkimise eelduseks on õiguse ja tõlkimise põhimõtete tundmine, sai pööratud suurt tähelepanu eri õigusvaldkondade ja -süsteemide tutvustusele. Ühtlasi analüüsiti eri õigustõlke teooriaid ja -põhimõtteid ning tõlkekorralduse aluseid. Kümnele õppepäevale jaotusid järgmised teemad: õiguse põhimõisted ja Euroopa õiguskultuurid (võrdleva õigusteaduse professor Raul Narits, õiguse ajaloo professor Marju Luts-Sootak), sissejuhatus õigustõlkesse (jurist-lingvist Taivo Liivak), Euroopa Liidu õiguse alused (Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter), sissejuhatus karistusõigusesse (Riigikohtu nõunik Katri Jaanimägi), sissejuhatus riigi- ja haldusõigusesse (Riigikohtu nõunik Tim Kolk), Euroopa lepinguõiguse terminoloogia (tsiviilõiguse professor Irene Kull), Ameerika Ühendriikide õigusemõisted ja -terminoloogia (tsiviilõiguse assistent Heikki Leesment), õigustõlke seminarid (jurist-lingvist Taivo Liivak, Helika Mäekivi).⁸

Tänavu jätkus õpe eesti-inglise **õigusterminoloogia** programmiga, mille raames keskenduti eelkõige eesti õigusterminite ja lahenduste vahendamisele inglise keeles, andmaks tõlkijatele vajalikke taustteadmisi nii era- kui ka avalikus õiguses. Kümne koolituspäeva auditoorne töö toimus järgmistel alateemadel: õiguse rakendamine (võrdleva õigusteaduse professor Raul Narits), põhiseaduslikkuse küsimused euroala võlakriisi lahendamisel (Riigikohtu nõunik Tim Kolk), tsiviilõiguse üldpõhimõtted ning üüri-, rendi- ja liisinguleping (tsiviilõiguse professor Irene Kull), äriühingute juhtimine (äriõiguse dotsent Andres Vutt), hagimenetluse põhimõtted (ringkonnakohtunik Kaupo Paal), haldusmenetlus (ringkonnakohtunik Virgo Saarmets) ja riigihankeõiguse terminoloogia (*dr. iur.* Mari Ann Simovart).⁹

⁵ Karistusõiguse ja kriminaalmenetluse teemad kaetakse prokuratuuri enda sisekoolituse kaudu, seejuures spetsiifiliste teemade käsitlemise prokuratuuri koosseisu mittekuuluvaid isikuid ei pühendatagi.

⁶ Senist väga head koostööd Tartu Ülikooli õigusteaduskonnaga rõhutas riigi peaprokurör ka oma sõnavõtus maikuisel konverentsil. Arvutivõrgus: <http://www.utv.ee/naita?id=17256>.

⁷ Vt ka U. Lõhmus. Põhiõigused kriminaalmenetluses. Juura 2012, 224 lk. Mullu toimunud XX Eesti õigusteadlaste päevadel esitletud teose on lugejad hästi vastu võtnud: raamatu esimene tiraaž on kirjastuses otsakorral.

⁸ Tartu Ülikooli õigusteaduskonna täiendusõppe programm „Õigustõlge“. Arvutivõrgus: http://www.juridica.ee/get_doc.php?id=1713.

⁹ Tartu Ülikooli õigusteaduskonna täiendusõppe programm „Eesti-inglise õigusterminoloogia“. Arvutivõrgus: http://www.juridica.ee/get_doc.php?id=1871.

Lisaks eespool toodule viisime **Justiitsministeeriumi** tellimusel läbi koolitusprogrammi „Õigustõlge kohtutõlkidele“. Programmi õiguslikus osas anti mittejuristidest osalejatele süsteemne ülevaade nüüdisaegsest õigustõlkest. Seeläbi loodi teoreetiline alus õiguslikke tähendusi omavate situatsioonide analüüsiks. Keelelises osas keskenduti aspektidele, millega tõlgid ja tõlkijad igapäevatoos pidevalt kokku puutuvad, ent mida nad endale sageli ei teadvusta. Samuti pöörati enam tähelepanu eesti keele korrektsele kasutusele konkreetsetes tõlkesituatsioonides. Kaheksa õppepäeva toimusid vaheldumisi Tartus ja Tallinnas. Lektoriteks olid võrdleva õigusteaduse professor Raul Narits, vandetõlk Taivo Liivak ja Helika Mäekivi.

Koostöös **Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojaga** on viimastel aastatel toimunud maikuus kahepäevased seminarid. Tänavu oli osalejaid juba üle 100 – lisaks kohtutäituritele ja pankrotihalduritele pakkus see kursus huvi ka juristkonnas laiemalt. Pankroti- ja täitemenetluse aktuaalseid probleeme käsitlesid riigikohtunikud, Tartu Ülikooli külalisprofessorid Eerik Kergandberg ja Indrek Koolmeister, tsiviilõiguse professorid Paul Varul ja Irene Kull, Tartu Ringkonnakohtu esimees Kersti Kerstna-Vaks ning vandeadvokaat Leonid Tolstov.

Audiitorkogu esindajatega toimunud kohtumiste ja põhjaliku eeltöö tulemusena töötasime välja vandeaudiitorite õiguslase koolitusprogrammi (eraõiguse programmijuht Ave Hussar). Programmi koostamisel arvestati vandeaudiitorite tegevuse eripära, sh audiitoritegevuse seaduse^{*10} §-st 42 tulenevat täiendusõppe kohustust. Pakutavate teemade valik hõlmas koolitusi võla-, asja-, ühingu-, töö- ja avaliku majandusõiguse valdkonnas. Seni on toimunud järgmised koolitused: äriühingute õiguslik ümberkorraldamine, ülevõtmine, ettevõtte üleminek (äriõiguse dotsent Andres Vutt), majanduskaristusõigus audiitoritele (vandeadvokaat Marko Kairjak), lepinguõigus audiitoritele (tsiviilõiguse dotsent Karin Sein, *dr. iur.* Urmas Volens, tsiviilõiguse lektor Age Värvi), äriühingute juhtimine audiitoritele (äriõiguse dotsent Andres Vutt).

Rida koolituskursusi valmistati ette ka neile, kellel puuduvad õiguslased baasteadmised. Nii soovis **SA Archimedes** tellida praktilist koolitust töötajatele, kes iga päev puutuvad kokku lepingutega (töövõtja käsunduslepingud), riigihangetega, autoriõigusega jne. Koolituspäevad „Õiguse alused mittejuristile“ viis läbi *dr. iur.* Mario Rosentau.

Tulenevalt **Keskkonnaministeeriumi** koolitusvajadusest töötas keskkonnaõiguse dotsent Hannes Veinla välja kursuse „Keskkonnaõigus mittejuristidele“. Koolitusel käsitleti keskkonnaõiguse üldküsimusi, süsteemi, mõisteaparaati ja põhimõtteid (Hannes Veinla), keskkonnalubade integreeritud menetlust ja keskkonnavalaseid õigusi (ringkonnakohtunik Oliver Kask, keskkonnaõiguse lektor Kaarel Relve), keskkonnavalaseid põhikohustusi ja käitaja kohustusi ning Euroopa Liidu õiguse elluviimise põhinõudeid ja sellega seotud olulisemat kohtupraktikat (vandeadvokaat Martin Triipan, dotsent Hannes Veinla). Kursused sajakonnale ametnikule lõppesid praktiliste seminaridega eri töörühmades.

Keskkonnaamet huvitus intellektuaalomandi valdkonnast. Intellektuaalomandi dotsent Aleksei Kelli valmistas ameti soovil ette kursuse „Autoriõigus ja intellektuaalse omandi lepingud“, mis toimus tänavu kevadel nii Tallinnas kui ka Tartus.^{*11}

Lisaks korraldasime möödunud õppeaastal tellimuskoolitusi mitmele institutsioonile: **Riigikontrollile** ühingu-, võla- ja tööõiguses (*dr. iur.* Urmas Volens), **Eesti Advokatuurile** Euroopa Liidu siseturu õigusproblemaatikas (Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter), **advokaadibüroole LAWIN** ja **advokaadibüroole Aivar Pilv** menetlusõiguste käsutamise kohta apellatsioonimenetluses (ringkonnakohtunik Kaupo Paal), **Tallinna Linnavalitsuse** töötajatele normitehnikas (riigi- ja haldusõiguse professor Kalle Merusk), **Eesti Rahvusringhäälingu** juristidele teemal „Eesti Rahvusringhäälingu kui avalik-õigusliku juriidilise isiku õigusaktid“ (riigi- ja haldusõiguse professor Kalle Merusk), **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele** haldusmenetluses (riigi- ja haldusõiguse professor Kalle Merusk).

Suurepärase vastukaja leidis avatud registreerimisega kahepäevane koolitus „Menetlusõiguste käsutamine hagimenetluses“ (ringkonnakohtunik Kaupo Paal) ning „Teenuse osutamise lepingud ja riigihankeõigus“ (dotsent Karin Sein ja *dr. iur.* Mari Ann Simovart).

Teaduskond on pidevalt osalenud erinevates **riigihanke pakkumismenetlustes** (Haridus- ja Teadusministeerium, Valga, Põlva ja Võru maavalitsused, PRIA jne). Üks esimesi võidetud riigihankeid oli koolituse korraldamine Maksu- ja Tolliameti erimenetluse valdkonna ametnikele teemal „Maksuvõlgade sissenõudmine läbi tsiviilprotsessi“ (Riigikohtu liige, tsiviilõiguse dotsent Villu Kõve, Riigikohtu nõunik Juhan Sarv).

¹⁰ RT I 2010, 9, 41; RT I, 18.12.2012, 10.

¹¹ Vt ka Justiitsministeeriumi ja Tartu Ülikooli ühiskonverents „Intellektuaalse omandi reformi lähtealused“. – *Juridica* 2012/7. Arvutivõrgus: http://www.juridica.ee/juridica_et.php?year=2012&number=7.

Põhjaliku eeltöö tulemusena esitasime pakkumuse **Riigikantseleile** õigusosalase koolitusprogrammi väljatöötamiseks ja läbiviimiseks Eesti avaliku teenistuse tippjuhtidele (riigisekretär, kantslerid, asekanclerid peadirektorid).^{*12} Programm „**Tippjuhtide õiguslane seminar**“ koosneb viiest moodulist.

- I moodul: Eesti kui õigusriigi toimimise normatiivsetest alustest, rahvusvaheline õigus ja Euroopa Liidu õigus (võrdleva õigusteaduse professor Raul Narits, rahvusvahelise õiguse professor Lauri Mälksoo, Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter).
- II moodul: haldusõiguse ja -menetluse põhiprobleeme (riigi- ja haldusõiguse professor Kalle Merusk, ringkonnakohtunik Virgo Saarmets).
- III moodul: eraõigus ja riik kui eraõiguse subjekt (tsiviilõiguse professor Paul Varul, tsiviilõiguse dotsent riigikohtunik Villu Kõve, äriõiguse dotsent Andres Vutt).
- IV moodul: õigusloomeprotsess ja selle õiguslikud alused, põhiõiguste kaitse (Riigikogu õigus- ja analüüsi osakonna juhataja Aaro Mõttus, Euroopa Kohtu kohtunik, Tartu Ülikooli külalisprofessor Uno Lõhmus).
- V moodul: vaidemenetlus (ringkonnakohtunik Oliver Kask), eelarveõigus – riigieelarve menetluse praktilisi probleeme (finantsõiguse dotsent Lasse Lehis), aktuaalseid probleeme Eesti riigihankeõiguses (Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter, *dr. iur.* Mari Ann Simovart).

Kevadel toimusid programmi esimese kolme mooduli õppepäevad, sügisel jätkatakse moodulitega IV ja V.

Teaduskond võitis samuti **Rahandusministeeriumi** poolt väljakuulutatud hanke „Õigusloome juristide koolitusprogrammi väljatöötamine ning selle alusel koolituste läbiviimine“. Väärrib rõhutamist, et tegemist on esmase koolitusprogrammiga **õigusloome juristidele**.

Programmi maht on üheksa koolituspäeva kolmes valdkonnas: põhiseadus, Euroopa Liidu õigus, haldusmenetlus. **Põhiseaduse** koolituses on eesmärgiks anda ülevaade olulisematest põhiseaduse, Euroopa Liidu põhiõiguste harta ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni põhimõtetest, koostoisest ja põhiõiguste kaitse süsteemist ning kirjeldada olulisemate põhiõiguste (nt võrdsuspõhiõiguse ja üldise eneseteostuse vabaduse) kaitsega seonduvat. **Euroopa Liidu õiguse** osas antakse osalejatele süsteemsed teadmised Euroopa Liidu õiguse põhimõtete, õigusaktide ja nende riigisisese rakendamise loogikast, et neid arvestada õigusaktide eelnõude väljatöötamisel, vähendamaks ebakõlasid ja vastuolusid. **Haldusmenetluse** koolituse eesmärk on anda osalejatele oskused koostada nõuetekohaseid volitusnorme ja nende rakendusakte, vahendada teadmisi õigusakti eelnõu väljatöötamisel õige valiku tegemiseks erasektori kaasamise eri vormide vahel. Samuti selgitada haldusmenetluse üldisi nõudeid ja anda oskused neid õigusaktide eelnõude väljatöötamisel silmas pidada, et vältida tarbetut topeltregulatsiooni.

Juunis avatud elektrooniline registreerumine põhjustas lausa huviliste tormijooksu: õppeinfosüsteemis täitused pakutud 75 kohta nelja päevaga. Hiljem suurendasime kohtade arvu 90-ni ning koostöös Justiitsministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga grupeerisime osalejad ümber, arvestades õigusloome eest vastutavate juristide arvu ametiasutuses ja õigusloome hinnangulist mahtu. Euroopa Liidu struktuurifondidest finantseeritud koolitusprogramm kestab septembrist novembrini. Koolitajateks on Euroopa õiguse dotsent Carri Ginter, ringkonnakohtunik Oliver Kask, Euroopa Kohtu kohtunik, Tartu Ülikooli külalisprofessor Uno Lõhmus, õiguskantsleri asetäitja-nõunik Nele Parrest ja ringkonnakohtunik Virgo Saarmets.

Tartu Ülikool on suurim täiendusõppe pakkuja Eestis. Möödunud aastal täiendas ülikoolis oma teadmisi ja oskusi 33 730 õppijat 1554 kursusel.^{*13} Suurima osa ülikooli täiendusõppijatest^{*14} moodustavad õpetajad, keda on hinnanguliselt ligi 40%. Pedagoogide õpetamisega seoses väärrib kindlasti esile tõstmist teaduskonna konkureerimine õiguslaste valikkursuste ettevalmistuses **Eduko** raames. Eraõiguse programmijuhi Ave Hussari juhtimisel valmistati ette valikkursus „Inimene ja õigus“, mis algab e-õppena sügissemestril.

¹² Eestis arvatakse nende hulka 90 juhti. Vt Tänaused tippjuhid. Konverentsi materjalid. Eesti avaliku teenistuse tippjuhtide konverents „Ühtsena valitsemise poole 2“. 11.–12. oktoober 2012.

¹³ Tartu Ülikooli senise arengukava eesmärgiks oli saavutada 2015. aastaks õppijate arvu kasv 2008. aastaga võrreldes 25% (25 300), mis on tänase seisuga juba 8430 õppija võrra ületatud. Vt Täiendusõpe Tartu Ülikoolis 2012. aastal. T. Ristolainen, Ü. Kesli, E. Voolaid, A. Seene (koost.). Käsikiri. 30.01.2013.

¹⁴ Täiendusõppijate hulka arvatakse ka täiendusõppekursustel osalejad ja huvilised, kes õpivad täiendusõppena üksikuid tasemeõppe õppeaineid. Viimastest moodustavad põhiosa need, kes läbivad magistriõppesse astumiseks vajalikke eeldusaineid. Ülikoolis tervikuna oli 2012. aastal täiendusõppijana tasemeõppe õppeainetel õppijaid 681. Teaduskonnas oli nende arv kahel viimasel õppeaastal täpselt sama: mõlemal aastal 16 täiendusõppijat.

Muudes Tartu Ülikooli täiendusõppe brändides on teaduskond jõudumööda kaasa löönud. Seni on **talveülikooli** raames korraldatud koolitus „Aasta uut perekonnaseadust – mis on muutunud?“ (tsiviilõiguse lektor Triin Göttig, *dr. iur.* Triin Uusen-Nacke). Seevastu kuulajate leidmine **suveülikooli** kursuste^{*15} on olnud väga problemaatiline. Tuleb leppida tõsiasjaga, et õiguskoolitusele on omane kindel ajaline rütm: juunist augustini on täielik madalseis.^{*16} See on ka mõistetav, sest enamik juristidest eemaldub sel ajal igapäevastest töödest-tegemistest. Uus tõus toimub augusti lõpust, kui mitu kutseorganisatsiooni korraldavad suvelõpuüritusi, juhataades sisse uue koolitusaasta.

Muidugi on teaduskond panustanud tasuta koolitustesse **Tallinna nädala** raames. Möödunud aastal pidas autoriõiguse teemal loengu intellektuaalomandi dotsent Aleksei Kelli. Tänavu osalesid majandusseminaril „Pankrot? Täna, ei!“ teaduskonna doktorandid, ettekandega „Saneerimise kui pankroti vältimise vahendi õiguslikud aspektid“ esines Swedbanki jurist-õigusanalüütik Anne-Mari Õunpuu ja seminari juhataja pankrothaldur Toomas Saarma.^{*17}

On selge, et kvaliteetne täiendusõppe ilma tasemel **koolitajateta** ei ole võimalik. Oleme püüdnud kaasa võtta täiendusõppeprogrammidesse parimaid oma valdkonna asjatundjaid nii akadeemilisest kogukonnast, aga enesestmõistetavalt ka kogunud praktikute seast. Väga head töised kontaktid on kujunenud kohtunikonnaga. Ajavahemikul 2012–2013 on nii koolitusprogrammide väljatöötamise kui ka lektoritöösse panustanud Euroopa Kohtu kohtunik Uno Lõhmus, Riigikohtu liikmed Peeter Jerofejev, Eerik Kergandberg, Indrek Koolmeister ja Villu Kõve, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunikud Oliver Kask, Kaupo Paal ja Virgo Saarmets, Tartu Ringkonnakohtu esimees Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Maakohtu kohtunik Triin Uusen-Nacke, aga samuti Riigikohtu nõunikud Liis Arrak, Katri Jaanimägi, Tim Kolk, Juhan Sarv ja Janar Jäätma. Tänuõnad kuuluvad samuti vandeadvokaatidest lektoritele Marko Kairjakule, Ivo Mahhobile, Leonid Tolstovile ja Martin Triipanile. Ja muidugi kõikidele praktikutest kolleegidele, kes eri programmides kaasa on aidanud: õiguskantsleri asetäitja-nõunik Nele Parrest, notar Tarvo Puri, jurist Eveli Ojamäe, Justiitsministeeriumi nõunik Andra Olm, Indrek Tibar Politsei- ja Piirivalveametist jt.

Kindlasti ei tasu alahinnata ka **koolituse koolitajatele**, mida on toetatud programmi Primus vahenditest. Õpetamis- ja juhendamisalastel täiendusõppekursustel on ülikoolis enim osalenud loodus- ja tehnoloogiateaduskonna, sotsiaal- ja haridusteaduskonna, matemaatika- ja informaatikateaduskonna ning õigusteaduskonna õppejõud.^{*18}

Tartu Ülikooli õppeprorektori Martin Halliku sõnutsi^{*19} arenes 2012. aastal täiendusõppe Tartu Ülikoolis kõige kiiremini õigusteaduskonnas, kus see suurenes 730 õppijani. Huvi ei näi vaibuvat: tänavu on ainuüksi esimese poolaasta programmides osalenud 662 õppijat.

Jääb üle vaid nõustuda Tartu Ülikooli elukestva õppe keskuse juhataja Tiia Ristolaineni seisukohaga: „Koolitusturul hinnatakse täna eelkõige koolitajate professionaalsust, koolituste uudsust ja interaktiivsust. Tartu Ülikooli täiendusõppeprogrammide ja koolitajate taset on osalejad koolituste tagasisides hinnanud enamasti väga kõrgelt^{*20}, täiendusõppijate seas on ülikoolil hea maine, mille hoidmise nimel tuleb jätkuvalt tõhusat tööd teha.“^{*21}

Autorist: Õigusteadusdoktor Peep Pruks on Tartu Ülikooli õigusteaduskonna täienduskoolituse projekti juht. Teaduskonna täiendusõppeprogramme juhib ta alates 2011/2012. õppeaastast.

¹⁵ Tartu Ülikooli õigusteaduskonna täiendusõppekursused arvutivõrgus: http://www.juridica.ee/get_doc.php?id=1805.

¹⁶ Huvitav on jälgida näiteks Juridica artiklikogu (1993–2013) veebikasutust aasta ulatuses: nii erineb kasutussagedus aktiivsetel kuudel (märts, oktoober) ja väheaktiivsetel kuudel (juuni–august) kuni neli korda. Vt P. Pruks, Juridica minevikust, tulevikust ja veebist 200. numbri künnisel. – Juridica 2013/4, lk 288.

¹⁷ Arvutivõrgus: <http://www.ut.ee/et/koolitus/tartu-ulikooli-tallinna-nadal-2013>.

¹⁸ Osalejaid oli õigusteaduskonnas 38, osaluskordi 59. Vt Täiendusõppe Tartu Ülikoolis 2012. aastal (viide 13).

¹⁹ Õppeprorektor Martin Halliku kõne Tartu Ülikooli elukestva õppe keskuse tänuüritusel koostööpartneritele 30.01.2013. Arvutivõrgus: http://www.utv.ee/fotod#id_galerii=6961.

²⁰ Pärnu Konverentside korraldatud traditsioonilisel koolituskonverentsil „Koolitus 2013“ viisid erinevaid juhtimisteamalisi lühikoolitusi läbi ligi 40 Eesti koolitajat, kelle seas oli mitu nimekat juhtimiskoolitajat. Tartu Ülikooli esindasid konverentsil religioonipsühholoogia professor Tõnu Lehtsaar ning töö- ja sotsiaalhooldusõiguse dotsent Gaabriel Tavits. Lühikoolituste põhjal selgitati konverentsil välja parim koolitaja. Koolituste kuulajad, sh organisatsioonide juhid, personali- ja koolitusjuhid, koolitajad jt hindasid töö- ja sotsiaalhooldusõiguse dotsendi Gaabriel Tavitsa lühikoolitust kõige kõrgemalt. Arvutivõrgus: <http://www.ut.ee/et/uudised/tartu-ulikooli-oppejoud-valiti-koolituskonverentsil-parimaks-koolitajaks>.

²¹ Arvutivõrgus: <http://www.ut.ee/et/uudised/tu-taiendusoppes-osalejate-arvu-kasv-naitab-elukestva-oppe-vaartustamist>.